

Svar på socialdemokratiska fullmäktigegruppens och De Grönas fullmäktigegrupps samt 11 andra ledamöters motion om dimensionering av klientantalet inom barnskyddets socialarbete i Vanda

VD/11144/00.02.00.03/2017

JTS/AV/AP

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen och De Grönas fullmäktigegrupp samt 11 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"På Barnkonventionens dag 2017 undertecknade över tusen socialarbetare och studerande inom socialt arbete en petition om att skydda barnens rättigheter och förbättra barnskyddets resurser.

I petitionen vädjar socialarbetets yrkespersonal till beslutsfattarna om att minska antalet klienter till en rimlig nivå: " Vi anser att det är viktigt att kommunernas ledning och politiska beslutsfattare nu tar ansvar för att barnskyddets arbetsförhållanden och klientantal görs rimligare både på en lokal och en riksomfattande nivå."

I Vanda gjordes 8207 barnskyddsanmälningar under 2016, varav 4392 gällde barn, dvs. till och med 9,4 % av befolkningen i åldern 0–17 år. Av klienterna inom barnskyddet i Vanda (öppenvård, vård utom hemmet och eftervård) år 2016 var det totala antalet barn 3474 st., dvs. 7,5 % av befolkningen i åldern 0–17 år.

I barnombudsmannens utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet konstaterat man att det på kort sikt skulle vara bra att begränsa klientantalet till 20–30. Enligt Institutets för hälsa och välfärd (THL) undersökning om orsaker och bakgrund till omhändertagande (Huostaanoton syyt ja taustat, HuosTa) är förutsättningen för att ett krävande barnskyddsarbete ska kunna skötas ordentligt, att en socialarbetare sköter högst 15 barns ärenden per år.

I Sverige begränsar lagstiftningen en socialarbetares klientantal till högst 35 klienter och även i Finland är utgångspunkten för bevakningen att socialarbetarna kan utföra ett gott barnskyddsarbete om socialarbetarna har 30–40 klienter per man.

Stora klientantal försvagar kvaliteten på arbetet, belastar socialarbetarna och försvårar socialarbetarnas möjligheter att tillräckligt ofta kunna träffa sina klienter.

Med anledning av det som nämnts ovan, förutsätter SDP:s och De Grönas fullmäktigegrupper att verksamhetsområdet för social- och hälsovård i Vanda begränsar det maximala klientantalet inom barnskyddets socialarbete till 30 barn per anställd."

Stadsfullmäktige 11.12.2017 § 17

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för social- och hälsovård konstaterar följande i sitt svar:

Barnskyddslagen, barnskyddets kvalitetsrekommendationer samt utredarens bedömning om barnskyddspersonalens tillräcklighet

Barnskyddslagens syfte är att trygga barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt till särskilt skydd. Kommunerna svarar för ordnandet av barnskydd. Barnskyddet genomförs i form av barn- och familjeinriktat barnskydd och förebyggande barnskydd. Till det barn- och familjeinriktade barnskyddet hör upprättande av klientplaner, tillhandahållande av stödåtgärder inom öppenvården, brådskande placering och omhändertagande av barn samt vård utom hemmet och eftervård. Förebyggande barnskydd omfattar alla de tjänster och funktioner som stöder barn, unga och familjer då barnet inte är klient inom barnskyddet. (Barnskyddslagen 1§, 3§, 3a§.)

Enligt barnskyddslagen 11 § ska kommunen se till att förebyggande barnskydd samt barn- och familjeinriktat barnskydd till sin innebörd och omfattning ordnas såsom behovet i kommunen förutsätter. Barn- och familjeinriktat barnskydd ska ordnas i tillräcklig utsträckning vid de tider på dygnet det behövs. Barnskyddet ska vara av sådan kvalitet att det garanterar barn och unga personer som är i behov av barnskydd samt deras familjer den hjälp och det stöd de behöver.

Lagen, förordningar eller rekommendationer fastställer inte antalet klienter inom barnskyddet per socialarbetare. I kvalitetsrekommendationen för barnskyddet (SHM 2014:4) och i nya arbetsgruppers förslag rekommenderas det att antalet klienter inom barnskyddet borde vara rimligt och möjliggöra dialog, växelverkan och delaktighet. Kommunerna ska vara uppmärksamma på personalstrukturen och på att det finns tillräckligt med tid för klientmöten och dokumentation av ett klientärende.

I utredningsgruppens slutrapport om fungerande barnskydd (SHM: rapporter och promemorior 2013:19) konstateras det att uppgifter om underbemanning på arbetsplatsen och de anställdas besked om arbetsbelastning ska tas på allvar i kommunerna, men enligt utredningsgruppens uppgifter är det för tillfället inte möjligt att för kommunerna fastställa obligatorisk personaldimensionering inom barnskyddets öppenvård.

Den bedömning som översocialråd Aulikki Kananojas gjort på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet gällande barnskyddspersonalens tillräcklighet och förslag till minskning av belastningen publicerades i mars 2018. Utredaren anser att en i lagen fastställd dimensionering av antalet klienter per anställd inte är ändamålsenlig nu då det pågår en förändring i social- och hälsovårdsservicesystemet och i barnskyddsarbetet. Hon föreslår att antalet klienter per anställd och de åtgärder som föreslås i utredningen följs upp systematiskt och att kritiska gränser fastställs som grund för tillsynsmyndighetens ingripande. Förslag till minskning av barnskyddspersonalens belastning är bland annat riktat stöd på kommunal nivå och arbetstagarnivå, att inrätta en vikariepool, förstärka teamarbetet och utöver det att utvidga personalstrukturen inom barnskyddet, utöka familjearbetet samt göra upp en verkställighetsplan på landskapsnivå. (Utredarens bedömning av barnskyddspersonalens tillräcklighet och förslag till minskning av belastningen. Mars 2018.)

Organisering och antalet klienter inom barnskyddet i Vanda

Till servicehelheten för Vanda barnskydd hör två verksamhetsenheter för socialarbetet inom öppenvården (östra Vanda och västra Vanda), verksamhetsenheten för socialarbetet inom vård utom hemmet, barnskyddets stödenhet, Grans familjerehabiliteringscenter samt Ekbrinkens mottagningshem och Bäckby mottagningshem. Bedömningen av barnskyddsbehovet utförs i enheten Tjänster för nya klienter inom resultatenheten för socialtjänster för vuxna och familjer. Enheten grundades i augusti 2017 och utvecklingen av verksamheten vad gäller barnskydds- och klientprocessen pågår fortfarande. Barnskyddsjouren under tjänstetid svarar för bedömningen av brådskande barnskyddsanmälningar och social- och krisjouren svarar för akuta barnskyddsåtgärder utanför tjänstetid.

År 2017 gjordes totalt 9 534 barnskyddsanmälningar om 4 724 olika barn i Vanda. Under året var 3 907 olika barn klienter inom barnskyddet: 3 533 inom öppenvården, 816 inom vården utom hemmet och 301 inom eftervården.

I tabellen nedan beskrivs läget för socialarbetartjänsternas del i början av 2018 och klientantalets variationer (minimum och maximum). Dessutom visas genomsnittligt klientantal och klientantal enligt kalkyler, ifall alla tillgängliga socialarbetartjänster skulle vara tillsatta. I tabellen kan man se att klientantalet per socialarbetare nästan är det samma som det föreslagna klientantalet i motionen, i det fall att alla socialarbetartjänster är tillsatta. Karaktären av klientarbetet inom vården utom hemmet och öppenvården skiljer sig från varandra på så sätt att barnets behov av stöd och arbetets målsättningar ändras när barnet är klient inom vård utom hemmet, och då används inte socialarbetarens arbetstid t.ex. till att förebygga omhändertagande tillsammans med familjen eller bereda dokument som gäller omhändertagande. Barnskyddets öppenvårdsarbete omfattar också plikten att noggrant följa tidsfristerna i omhändertagandeprocessen.

Verksamhets-enhet	Social-arbetar-tjänster	Lediga social-arbetar-tjänster	Barn/ansvarig socialarbetare (variation min. och max.), mindre klientantal för deltidsanställda och nya anställda	Barn i genomsnitt/ ansvarig social-arbetare med beaktande av anställdas deltids-anställningar	Klientantal enligt kalkyler/ tjänst, ifall socialarbetar-tjänsterna är tillsatta
Barnskyddets öppenvård (öst)	25	6	31 (min) 60 (max)	43,9	29,6
Barnskyddets öppenvård (väst)	12	-	22 (min) 44 (max)	36,3	31,9
Jour under tjänstetid	5	-	-	-	-
Vård utom hemmet/ familjevård	9	-	26 (min) 43 (max)	36,6	36,6
Vård utom hemmet/ anstaltsvård	5	-	19 (min) 48 (max)	44,6	44,6
Vård utom hemmet/ eftervård	2	-	70 (min) 80 (max)	75	75
Enheten Tjänster för nya klienter	12	7	-	-	-
Social- och krisjouren	9	1	-	-	-

I enheten Tjänster för nya klienter utförs bedömning av servicebehovet, i både jouren under tjänstetid och i social- och krisjouren är arbetet akut jourarbete. I dessa enheter är socialarbetarna inte ansvariga socialarbetare för barnen. Läget för tjänsternas del i barnfamiljsteamet i Enheten Tjänster för nya klienter är mycket varierande och ändrar snabbt.

Av siffrorna framgår inte anställdas sjukledigheter då arbetsuppgifterna har delats upp på ett mindre antal anställda. En del av de anställda arbetar dessutom på deltid. När det gäller socialarbetarna för familjevård inom vård utom hemmet måste det beaktas att de utöver klientantalet i tabellen har totalt 100 fosterfamiljer som behöver stöd. Klientantalen för socialarbetet inom eftervården är inte jämförbara med klientantalet hos andra socialarbetare på grund av arbetenas olika karaktärer.

Rekrytering av socialarbetare inom barnskyddet och utvecklingsåtgärder

I social- och hälsovårdsväsendet i Vanda är man medveten om socialarbetarnas klientantal. Åtgärder har vidtagits för att förbättra tillgången på socialarbetare. Social- och hälsovårdsnämnden beslutade 20.11.2017 om barnskyddets utvecklingsåtgärder för att förbättra tillgången till socialarbetare och kontinuiteten bland de anställda. Åtgärderna motsvarar till exempel utredaren Aulikki Kananojas rekommendationer. Dessa är bland annat att höja barnskyddets personalresurser (nio tjänster som specialsociahandledare för viss tid och en befattning som psykoterapeut på viss tid), bereda personalförmåner och sporrande lönesättning och stödja socialarbetarnas kompetens och välbefinnande i arbetet.

Man förstärker socialarbetet inom Vanda barnskydd genom att börja använda en modell för systematiskt socialarbete. I verksamhetsmodellen utvecklas barnskyddets socialarbete till ett arbete med många aktörer, och de anställdas kompetens utvecklas och stärks i riktning mot ett relationsbaserat socialt arbete. Personalen i det systematiska socialarbetets team har rekryterats och arbetet har inletts i februari. Till införandet av modellen för ett systematiskt socialarbete hör också THL:s undersökning i ämnet.

Man har höjt personalresurserna inom barnskyddets öppenvård genom att anställa totalt nio specialsociahandledare till teamens visstidstjänster som arbetspar till en socialarbetare. Specialsocialhandledarnas resurser används bl.a. till möten med barnen. Erfarenheterna av specialsociahandledarnas verksamhet har varit lovande.

Ett engagerande och fördjupande utbildningsprogram avsett för socialarbetare startar i april. Den föregripande rekryteringen och rekryteringskommunikationen har förbättrats och utvecklas vidare. Social- och hälsovårdsväsendet i Vanda fortsätter med redan påbörjade åtgärder för att utveckla barnskyddet. I fortsättningen stärker man samarbetet mellan bl.a. huvudstadsregionens kommuner samt universiteten och studeranden.

Stadsstyrelsen 26.3.2018 § 25

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för social- och hälsovård:

Stadsstyrelsen beslutar, att

- a) ge socialdemokratiska och De Grönas fullmäktigegrupp samt de 11 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 9.4.2018 § 11

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Den undertecknade fullmäktigemotionen

Anvisningar för sökande av ändring: 4.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Anna Cantell-Forsbom, direktör för familjeservicen, tfn 040 554 5576, [foramn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:foramn.efternamn@vantaa.fi)